GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek | Nr. 50. | 3. Maia 1830.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— *Z Wiédnia.* —

N. Pan raczył najłaskawiéj Xięcia Eugenijusza Lamorale de Ligne, Granda Hiszpańskiego pierwszéj klassy umieścić w liczbie swoich rzeczywistych Podkomorzych.

We Wtorek d. 27. Kwietnia b. r. o godzinie 10téj rano przedsiewzięto przy ulicy zwanéj Singerstrasse, w klasztorze Franciszkańskim, publiczne losowanie pięcioprocentowych kapitałów stanu, których termin wypowiedzenia z drugim rzędem zbliża się, w ilości dziesięciu milijonów zł. r., wyjąwszy przeznaczoną do wypowiedzenia część długu rentowego Lombardzko-Weneckiego *Monte*, którego ciągnienie nastąpi w Medyjolanie, w obecności radzcy nadwornego c. k. powszechnéj Kamery, Schwarzhubera, i dyrektora funduszu umarzającego i długu stanu radzcy nadwornego Scharfa, za pośrednictwem c. k. centralnéj stanu i kredytu Izby rachunkowéj.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Królestwo Polskie.

— *Z Warszawy dnia 26. Kwietnia.* —

Dnia wczorajszego przybył do stolicy naszéj w powrocie z Petersburga J. K. Mć Xiążę Albert, Królewicz pruski.

Rossyja.

— *z Petersburga d. 4. (16.) Kwietnia.* —

N. Cesarz Jmć raczył przesłać ozdobę orderu Alexandra Newskiego Szamcholowi Tarkowskiemu w Dagestanie z załączeniem następującego reskryptu:

Do Naszego kochanego Wali Mekhi Hana Szamchala Tarkowskiego w Dagestanie, Jenerała Lejtnanta w Naszém wojsku.

Stała wierność i poświęcenie się Naszemu tronowi, jakich ciągle dawałeś Nam WPan dowody, WPana długa służba i niezmordowana troskliwość około dobrego zarządu téj części Dagestanu, oddanéj bezpośrednio pod dozór WPana przez Nasze w nim położone zaufanie, zjednały WPanu Nasz szacunek. Pragnąc WPanu dać tego dowody, mianowaliśmy go kawalerem orderu Ś. Alexandra Newskiego, którego przesyłając tu załączone ozdoby, rozkazujemy abyś je włożył na siebie i nosił stosownie do statutów.

Zostajemy z wysoką Naszą życzliwością
WPanu przychylni
(Podp.) MIKOŁAJ.

Dan w Petersburgu d. 19. (31.) Marca 1830.

— *Z Odessy d. 9. (21.) Kwietnia* —

Jussuf Pasza, który od czasu wzięcia Warny znajdował się w Odessie jako jeniec wojenny, opuścił nasze miasto d. 5. t. m. i udał się do Konstantynopola na pokładzie austryjackiego okrętu *le Mincio* pod Kapitanem F. Jwanczyc.

Zjednoczone Niderlandy.

Dziennik *Staats Courant* mówi w dzisiejszym numerze swego pisma: Gazety niedawno nadesłane z Jawy wspominają o artykule umieszczonym w Dzien. angielskim wychodzącym w Kantonie, który donosi w liście prywatnym pisanym z Batawii, że wojna na Jawie tak ze strony naszego rządu, równie jak ze strony powstańców bardzo powoli jest popierana, i że trudno przewidziec jéj koniec; daléj że małéj liczby wojska jakie mamy na téj wyprawie, źle użyto; że pomiędzy wojskami europejskiemi panuje wiele chorób, przez co liczba ich znacznie się zmniejsza, i że z naszéj strony wojna nawet w sposobie odpornym nie może być prowadzona. Gazeta Jawańska usiłowała zbić te widocznie fałszywe doniesienia, i powiada przy tém, że w tym czasie, kiedy list pisano z Batawii do Kantonu, mieliśmy przeszło 26,000 wojska w polu, i rząd nie opuszczał żadnéj sposobności ukończenia nieszczęsnéj walki, która sama przeszkadza wzniesieniu się Jawy.

Wielka Brytanija i Irlandyja.

W d. 3. Kwietnia obrany został w Dublinie Pan S. Grihan dyrektorem banku Irlandzkiego. P. Grihan jest katolikiem i pierwszym z wyznawców téj wiary, który na ten urząd został powołany.

Dnia 5. Kwietnia uczynił P. Grant w Izbie niższéj wniosek względem nadania swobód żydom Wielkiéj Brytanii. W mowie, którą miał

z tej okoliczności, przebiegł najpierwej ich historyję od czasu jak do Anglii przybyli, a następnie wystawił okrutne obchodzenie się z nimi, obciążanie ich podatkami, ograniczenia w kupowaniu dóbr i w wykonaniu obrządków religijnych. Pod Edwardem I. wygnano z Anglii 15,000 żydów; wiele ich majątków skonfiskowano i wielu przy tem zamordowano. Następnie skreślił obraz ówczasowych i późniejszych prześladowań żydów w Niemczech, Francyi, Hiszpanii i Portugalii. We 150 lat po wypędzeniu, pod Sztuartami powrócili znowu żydzi do Anglii. — Nałożono na nich podatek zwany cudzoziemskim, i kazano, aby łożyli na wychowanie tych dzieci żydowskich, któreby przyjęli religiję chrześcijańską. Pod Jerzym III. dozwolono naturalizacyi dla żydów zagranicznych i uwolniono ich od podatku cudzoziemskiego. Właściwego wyłączenia żydów od używania praw obywatelskich nie ma w Anglii; ale przysięga, którą każdy urzędnik wykonywać winien, jest tego rodzaju, iż żyd nie może jej wykonać. — Oprócz tego ulegają żydzi w Londynie takim ograniczeniom, jakich nie ma w innych miastach. W Londynie liczą ich 20,000. Następnie zbijał P. Grant zarzuty przeciw nadaniu swobód żydom; twierdził, że to nie przeciwi się zasadom chrześcijaństwa; że obyczaje ich poprawią się, gdy się zmienią prawa dla nich szkodliwe. — P. Inglis sprzeciwiał się nadaniu swobód żydom. Po kilku innych mowach w tym przedmiocie, zabrał głos Kanclerz Izby skarbowej, i uprzedziwszy, iż żadnej nie ma osobistej ku żydom niechęci, dla tego musi się sprzeciwić ich emancypacyi, iż należy szanować opiniję ludu angielskiego, która się zasadza na religii chrześcijańskiej. Z resztą ponieważ liczba żydów w Anglii jest bardzo mała, więc teraźniejsze ograniczenia nie mogą być uważane za wielkie dla kraju nieszczęście. Wniosek P. Grant większością kresek został przyjęty, i stosowny bil pierwszy raz przeczytano. — Dnia 6. b. m. zapytał się Lord Palmerston Kanclerza Izby skarbowej jak się rzecz ma z amnestyją Don Miguela, o której gazety zagraniczne doniosły, czyli Don Miguel wydał ją z własnej woli lub na obce przełożenie? Kanclerz Izby skarbowej odpowiedział, iż rząd Angielski nic nie wie o amnestyi, którą Don Miguel miał wydać dla pewnych Portugalczyków.

Osnowa bilu za oswobodzeniem żydów przez Pana Grant podanego, jest następująca: „Skutkiem rozmaitych ustaw poddani W. K. Mci wyznania Mojżeszowego podlegają pewnym ścieśnieniom i niezdolnościom; gdy zdaje się być przyzwoitem uchylić te ustawy i postawić poddanych żydowskich W. K. Mci w równem położeniu i stosunkach z poddanymi katolickimi, tak co do praw cywilnych, jakoteż i przywilejów, racz W. K. Mość za pomocą i przyzwoleniem Lordów duchownych i świeckich, oraz Członków Izby niższej, na teraźniejszym parlamencie zgromadzonych, zamienić w prawo przyjąć się mającą uchwałę, aby każdemu żydowskiemu poddanemu W. K. Mci wolno było używać wszelkich i takich praw cywilnych, swobód i przywilejów, tudzież posiadać i sprawować takie urzędy i posady, jakie katoliccy poddani W. K. Mci teraz z pewnemi wyłączeniami posiadać i używać mogą. Niech będzie także na zawsze postanowieniem, aby żydowscy poddani W. K. Mci we wszystkich przypadkach, gdzie prawo wymaga, obowiązani byli z modyfikacyją poniżej wzmiankowaną, wykonać i podpisać taką przysięgę, jaka w bilu przyjętym roku zeszłego dla katolickich poddanych W. K. Mci została przepisaną. Powinni oraz uczynić i podpisać oświadczenie przepisane uchwałą zapadłą w dziewiątym roku panowania W. K. Mci. Niech będzie dalej prawnie postanowionem, iż kiedy żydowski poddany W. K. Mci wspomnioną przysięgę wykonywać i rzeczone oświadczenie podpisywać będzie, wyrazy: *Na prawdziwą wiarę chrześcijanina*, zostaną opuszczone; a przysięga ta odbieraną będzie w tym samym sposobie, jak wykonywają teraz przed władzami sądowemi; takie zaś wykonanie ma być uważane za dostateczne i prawne. Po przyjęciu tej uchwały, żydowscy poddani W. K. Mci podlegać będą takim, nie żadnym innym ścieśnieniom, jak poddani katoliccy, a wykonanie rzeczonej przysięgi ma mieć taką moc i skutek pod względem uchylenia wszelkich innych ścieśnień, jak poddanych katolickich. Również odbieranie, spisanie i zaświadczenie przysięgi przez żydów wykonać się mającej, nastąpi tym samym sposobem, jak od katolików."

Kościół anglikański liczy w 22 Biskupstwach 9983 kościołów i kaplic. Protestanccy dyssenterowie, mają w 40 Hrabstwach 6442 domów modlitwy; liczba kaplic katolickich wynosi 338. W liczbie 9983 kościołów anglikańskich tylko 66 jest takich, na które gminy powołują duchownych, do innych zaś rząd, kościół, to jest Biskupi lub kapituły, szlachta i właściciele ziemscy, obadwa Uniwersytety i korporacyje. Ogólny dochód missyj dyssenterów wynosił w roku 1829, 90,000 f. szt., missyje episkopalne mają tylko 67,528 f. szt.

Lord Milton odebrał z przylądka Dobrej Nadziei petycyję do parlamentu; proszący domagają się, aby w osadzie tej zaprowadzono system reprezentacyjny.

Podług urzędowych podań, uprawiają w Indyjach angielskich z obudwóch stron Gangesu, indygo na 246 milach kwadratowych ziemi, które w przecięciu czynią 3 1/2 milijonów funtów rocznego dochodu za ten materyjał farbierski. — Czysty zysk, jaki Anglija ciągnie z tej gałęzi, czyni rocznie przeszło 400,000 fun. szt.

W ciągu ośmiu ostatnich lat zniesiono 1126 dawniejszych aktów parlamentowych całkiem, a 443 w części.

Podług wiadomości z Malty z dnia 30. Marca, tak stojąca tamże na kotwicy flota rossyjska, jakoteż oddział angielskiéj floty wyszły pod żagle piérwsza na morze wschodnie, a druga do Anglii.

Okręt, który Margr. Palmella z Londynu wysadził na wyspę Terceirę, zawinął znowu do Plymouth. Podług wiadomości przez ten okręt przywiezionych, w tymże kraju, który nie uległ jeszcze władzy Dom Miguela, zaprowadzoną została w d. 16. Marca rejencyja przez Dom Pedro do utrzymania praw córki jego Donny Maryi mianowana. *Courrier* umieścił przy téj sposobności kilka urzędowych dokumentów, które podług jego zdania zaprowadzeniu téjże rejencyi mogą nadać pewny charakter. Pomiędzy temi dokumentami uważają: Akt, mocą którego Dom Pedro przed dwoma laty zrzekł się korony portugalskiéj na rzecz córki swojéj Donny Maryi. Akt późniejszy Dom Pedra z dnia 15. Stycznia 1829, przez który oświadcza, że Dom Miguel nadużył władzy i Portugaliją pozbawił prawego rządu. W skutek tego mianuje Dom Pedro rejencyją dla Portugalii i przyległych do niéj prowincyj w imieniu Donny Maryi. Trzeci dokument nakoniec, jest odezwa rejencyi teraz na wyspie Terceirze zebranéj, którą taż ogłasza swoję instalacyią na téj wyspie, i tę jako punkt połączenia się wszystkich wiernych Portugalczyków naznacza. *Courrier* uważa te dokumenta tylko jako uroczystą protestacyją przeciw rządowi Dom Miguela.

Podług *Spektatora*, za kilka dni ma być chrzczonych dwunastu młodych żydów w St. James w kościele Westminsterskim, którzy przeszli do religii protestanckiéj.

Według gazet londyńskich, liczba katolików w Anglii i Szkocyi wynosi dwa milijony. Sam Londyn liczy ich 150,000, a jak pewien Dziennik paryzki mówi, jest więcéj katolików w Londynie, niżeli w samym Rzymie. Glasgow liczy ich 80,000, Manchester 60,000, Liverpool 50,000. Całe prawie Hrabstwo Lankaster jest katolickie. Przed 15 laty zaledwie było dwie rodzin katolickich w Hrbst. Leicester, teraz jest ich liczba bardzo znaczna.

Pan O'Connel, który teraz podczas feryj parlamentu znajduje się w Dublinie, utworzył tamże nowe towarzystwo, pod nazwą: „Towarzystwo przyjaciół Irlandyi wszystkich wyznań religijnych“ którego Prezydentem sam mianowany został. Na zgromadzeniu tegoż towarzystwa dnia 6. Kwietnia, miał Pan O'Connell długą mowę, w któréj wyłożył cele, jakie to towarzystwo osiągnąć starać się powinno, mianowicie: Zniesienie aktu unii między Irlandyją a Angliją, zaprowadzenie własnego narodowego parlamentu i reforma radykalna w teraźniejszym sposobie reprezentacyi w parlamencie w ogólności.

Francyja.

W dniu 15. Kwietnia znajdował się Król na polu marsowém, gdzie gwardyja królewska czyniła obroty, po których kazał Monarcha wojsku przed sobą przeciągnąć.

Podług *Gazette de France*, zamyślał Delfin 25. Kwietnia wyjechać do Toulonu. W piérwszéj połowie Maja chce Jego Królewicowska Mość powrócić do stolicy, w którymto czasie zjechać mają także Królestwo Ichmość Obojéj Sycylii.

Od dwóch miesięcy trudnił się Uniwersytet organizacyją nauk, których potrzeba okazała się przez zaprowadzenie nauki nowych języków w kollegijach na mocy postanowienia z Marca 1829, które winni jesteśmy byłemu Ministrowi Vatismenil. Projekt tego statutu przyjęła teraz ostatecznie rada Uniwersytetu, który w części natychmiast, w części w roku przyszłym przyjdzie do skutku. Podczas gdy o potrzebie prędkiego rozwiązania Izby Deputowanych, *Quotidienne* i *Gazette de France* w ostatnich czasach coraz z większą zaciętością prowadzą spory, zapewnia *Gazette de France* na nowo stanowczo, że postanowienie rozwiązujące Izby, niebawem będzie ogłoszone. W Ministeryjum trudnią się już nowemi wyborami, i Prefektowie otrzymali już okólnik, podług którego w téj mierze postępować mają.

Z Toulonu donoszą pod d. 9. Kwiet.: „Dnia wczorajszego po przybyciu fregaty Cybele, posłanéj ze zleceniami do dowódzcy stanowiska Afryki, rozeszła się wieść, że Tripolis zajęli Egipcyjanie. Podczas, gdy w okolicy Toulonu naznaczone są leże na 30,000 ludzi piechoty, uważają, że nie masz przygotowania do umieszczenia jazdy. Zdaje się więc, że zaraz po nadejściu zabraną będzie na okręty; a może i żadnéj nie będzie jazdy; mówią nawet, że Wice-król Egipski dostarczy kontyngens. P. Duperré ma być tego zdania, że wyprawa będzie mogła dopiéro d. 1. Czerwca lądować na brzegi. Tyle pewna, iż pomimo wszelkiéj pilności w uzbrajaniu nie wszystkie okręty będą mogły być gotowe z końcem Kwietnia, i że pułki, które do-

piéro d. 28. i 29. Kwietnia staną w swoich leżach, nie będą mogły już wsiąść w d. 1. Maja na okręty w Toulonie.

Journal de Commerce zawiera list z Alexandryi z dnia 9. Marca, donoszący, że Angielski Konsul odebrawszy depesze z Korfu udał się natychmiast do Paszy do Kairu, aby zapobiegł spólnemu onegoż działaniu w wyprawie Algierskiej. List ten namienia także o układach z Paszą przez P. Huder łącznie z nowym Francuzkim Konsulem P. Langsdorf, w skutek których flota Egipska miała niezwłocznie wypłynąć. Po zdobyciu Algieru ma Mehmed Ali zostać w posiadaniu onegoż, a Francyi płacić pewien rodzaj daniny pod tytułem wynagrodzenia kosztów wojennych. List ten, przywiózł do Toulonu bryg Eclipse, na którym powrócił P. Huder.

Francuzkie Dzienniki namieniają o liście z Buenos-Ayres z d. 14. Listopada 1829 donoszącym, że P. Bompland przybył do wsi St. Boria, nad Rzeką Uraguaj, gdzie znajduje się legacyja Brazylijska. Spodziewają się go niebawem z jego zbiorami w Buenos-Ajres.

Podług *Globe* pewien, który jest w stosunkach przyjaźni z Boliwarem, miał od niego odebrać listy, w których formalnie oświadcza, że zrzeczenie się jego Prezydentury jest stanowcze i że na wiosnę 1831 r. ma zamiar przybyć do Francyi.

Gazette de France donosi: „Zapał wojska wszelki przewyższa wyraz. Charakter wojskowy naszego narodu objawia się przez poświęcenie się i miłość ku Królowi. W pewném mieście sami żołnierze uwięzili liberalistów, którzy nieprzyjaźnem wyrażeniem starali się zapał ich uczynić oziębłym. W Poitiers stawiło się 200 ludzi przed Pułkownikiem tamecznéj załogi, ofiarując swoję służbę, a że nie można ich było przyjąć bez zapytania się Ministra wojny, przeto aż do nadejścia odpowiedzi, poczęli ćwiczyć się z żołnierzami. Wszędzie, wojskowi, który czas służby skończyli, nie chcieli wziąć uwolnienia, a wielu nawet weteranów żądało wnijść na nowo. Jak wiadomo, od kilku miesięcy zarzucony był Minister wojny prośbami Oficerów z wojska, aby ich do wyprawy użył.

Hiszpanija.

Gazeta Madrycka z d. 6. Kwiet. zawiera pragmatyczną sankcyją, ustanowioną przez Króla Karola IV. w roku 1789 dla porządku następstwa tronu w Hiszpanii, a którą teraźniejszy Król jako zasadnicze prawo Państwa dla Hiszpanii ogłasza. Ta sankcyja pragmatyczna przez Kortezów w 1789 przyjęta, nakazuje, aby ustawa Saliska przez Bourbonów we Francyi zaprowadzona, wyłączająca linię żeńską od następstwa tronu, która w Hiszpanii nie była nigdy za ustawę Państwa uważaną, została zniesiona. Ku uzupełnieniu téj powyższej pragmatycznéj sankcyi, uchwalił Król na przypadek małoletności następcy z linii męzkiéj lub żeńskiéj, aby złożona była rejencyja z trzech lub pięciu osób, aby owdowiała Królowa była na jéj czele, wszyscy zaś inni Xiążęta i Xiężniczki domu król. powinni być wyłączeni. Zaraz po rozwiązaniu Królowéj magnaci Państwa, powinni według dawnego zwyczaju uroczyście przysiądz, iż prawa nowego Następcy tronu będą uznawali i bronili.

Wiadomości handlowe.

— *Z Gdańska d.* 15. *Kwietnia.* —

Z magazynów nic wcale pszenicy nie sprzedano; pomimo tego jednak targ nasz dostatecznie jest produktem tym zaopatrzony. Na targu nie wielka iłość znalazła kupców, ceny najpiękniejszych gatunków są ciągle te same, pośledniejszych cokolwiek spadły.

— *Z tamtąd d.* 19. *Kwietnia.* —

Pomimo, że listy Londyńskie z d. 9. Kwietnia doniosły, iż targ tamtejszy w dniu tym był bardzo nieczynny, jednak w dniu dzisiejszym na placu naszym, interesa zbożowe były dość ożywione; pochodzi to z upowszechnionej u nas opinii, że cena dobrych gatunków pszenicy będzie się ciągle utrzymywała. Od d. 13. do 15. Kwietnia sprzedano 244 łasztów pszenicy, po cenie od 21 do 31 złp. za korzec.

— *Z Hamburga d.* 16. *Kwietnia.* —

Pszenica skoczyła nieco w skutek otrzymanych wiadomości z Londynu.

— *Z Amsterdamu d.* 13. *Kwietnia.* —

Odbyt dzisiejszy ograniczał się potrzebą konsumpcyjną; 126funtowa pstrokata polska pszenicę płacono 328—335 złt. h., 125funt. biało pstrokatą także polską po 300 złt. h., 125fun. czerwoną królewiecką po 270 złt. h., 121funt. pstrokatą królewiecką po 272 złt. h.

WIDOWISKA we LWOWIE.

Teatr niemiecki. — Dziś: po raz pierwszy: *Stadt und Land* Lustspiel in drey Akten, nebst einem Vorspiele, von F. Holbein.

Redaktor: Mikołaj Michalewicz; — Drukiem: Piotra Pillera.